

Małopolski Konkurs Geograficzny

dla uczniów szkół podstawowych województwa małopolskiego w roku szkolnym **2019/2020**

Zakres wiedzy i umiejętności wymaganych na poszczególnych etapach konkursu

i wykaz literatury obowiązującej uczestników oraz stanowiącej pomoc dla nauczyciela

I. Tematyka konkursu: „Polska w Europie – przyroda, społeczeństwo, gospodarka”.

Cele konkursu:

- popularyzacja geografii wśród uczniów,
- rozwijanie u uczniów zainteresowania geografą,
- doskonalenie umiejętności samodzielnego wyszukiwania informacji geograficznych (wraz z ich selekcją i analizą) z wykorzystaniem różnych źródeł informacji,
- kształtowanie umiejętności posługiwania się mapą (wraz z jej interpretacją),
- poszerzenie wiedzy o Polsce i o Europie,
- doskonalenie umiejętności rozwiązywania zadań problemowych oraz krytycznego myślenia,
- promowanie uczniów o zainteresowaniach geograficznych,
- kształtowanie umiejętności wykorzystania wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym.

II. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczestników

Uczestnik konkursu powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami z zakresu podstaw kartografii oraz geografii Europy, ze szczególnym uwzględnieniem Polski które określono w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r., poz. 356; Ponadto uczeń jest zobowiązany zapoznać się z literaturą, która została wskazana w niniejszym informatorze konkursowym.

Na każdym etapie konkursu uczestnik powinien wykazać wiedzę i umiejętności z zakresu:

- posługiwania się różnymi źródłami informacji geograficznej (tj. mapy, fotografie, rysunki i wykresy, dane statystyczne, teksty źródłowe itp.),
- posługiwania się terminologią geograficzną,
- wykonywania obliczeń z zakresu podstaw kartografii,
- określania położenia i rozpoznawania na mapach elementów geograficznych,
- interpretacji map ogólnogeograficznych i tematycznych, sporządzonych w różnych skalach,
- identyfikacji związków przyczynowo-skutkowych w środowisku geograficznym, Europy ze szczególnym uwzględnieniem Polski.

ETAP SZKOLNY

Etap szkolny obejmuje zagadnienia dotyczące wybranych elementów środowiska przyrodniczego Europy (granice, linia brzegowa, określanie współrzędnych geograficznych, skrajne punkty Europy), podział polityczny Europy oraz podstaw geografii krajów sąsiadujących z Polską: Niemiec, Litwy, Białorusi, Czech, Słowacji, Rosji, społeczeństwo Polski (rozmieszczenie ludności, struktura demograficzna, migracje, urbanizacja w Polsce, zróżnicowanie miast), turystyka w Polsce (np. walory przyrodnicze i kulturowe, atrakcje turystyczne) znajomością mapy ogólnogeograficznej Polski i Europy.

Treści poszerzone Turystyka w Skandynawii i na wyspach brytyjskich na przykładzie Norwegii, Danii, Islandii oraz turystyka w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej (walory przyrodnicze, regiony turystyczne, miasta turystyczne).

ETAP REJONOWY

Etap rejonowy obejmuje tematykę z etapu szkolnego oraz zagadnienia dotyczące środowiska przyrodniczego Europy (budowa geologiczna z uwzględnieniem tektoniki płyt litosfery, ukształtowanie powierzchni Europy, wpływ ruchów górotwórczych i zlodowaceń na rzeźbę Europy, zróżnicowanie klimatyczne Europy oraz czynniki o nim decydujące, główne rzeki w Europie i ich systemy), zróżnicowanie ludności oraz starzenie się społeczeństw, europejskie metropolie, urbanizacja w Europie, rolnictwo Polski (przyrodnicze i pozaprzyrodnicze uwarunkowania rozwoju rolnictwa, rozmieszczenie głównych upraw i chowu zwierząt), znajomością mapy ogólnogeograficznej Polski i Europy.

Treści poszerzone obejmują następujące zagadnienia: turystyka w Europie zachodniej i w krajach alpejskich na przykładzie Niemiec, Francji, Czech, Słowacji, Szwajcarii i Austrii (walory przyrodnicze, regiony turystyczne, miasta turystyczne).

ETAP WOJEWÓDZKI

Etap wojewódzki obejmuje tematykę z etapu szkolnego i rejonowego oraz rolnictwo w krajach europejskich, przemysł i energetykę (zróżnicowanie źródeł i produkcji energii) oraz usługi w krajach europejskich; zmiany struktury przemysłu w Polsce, zróżnicowanie usług i ich rola w gospodarce Polski, znaczenie transportu i łączności dla rozwoju gospodarczego Polski, rola gospodarki morskiej w gospodarce Polski. Znajomością mapy ogólnogeograficznej Polski i Europy.

Treści poszerzone obejmują następujące zagadnienia: turystyka nad Morzem Śródziemnym, Adriatykiem i na Bałkanach na przykładzie Hiszpanii, Włoch, Grecji, Chorwacji (walory przyrodnicze, regiony, miasta turystyczne).

III. Wykaz literatury i stron internetowych, które obowiązują uczestników konkursu oraz stanowią pomoc dla nauczyciela¹:

ETAP SZKOLNY:

1. Marko-Worłowska M., Szlajfer F., Stawarz J., 2014: Tajemnice przyrody. Podręcznik do przyrody dla klasy czwartej szkoły podstawowej. Nowa Era Sp. z o.o., Warszawa.
2. Szlajfer F., Zaniewicz Z., Rachwał T., Malarz R., 2018: Planeta Nowa. Podręcznik do geografii dla klasy piątej szkoły podstawowej. Nowa Era Sp. z o.o., Warszawa.
3. Rachwał T., Malarz R., Szczypiński D., 2019: Planeta Nowa. Podręcznik do geografii dla klasy szóstej szkoły podstawowej. Nowa Era Sp. z o.o.
4. Malarz R., Szubert M., Rachwał T., 2017: Planeta Nowa. Podręcznik do geografii dla klasy siódmej szkoły podstawowej. Nowa Era Sp. z o.o., Warszawa.
5. Głowacz A., Lechowicz A., Lechowicz M., Stankiewicz P., 2018: Geografia. Podręcznik. Szkoła podstawowa. Klasa 5. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne S.A., Warszawa.
6. Lechowicz A., Stankiewicz P., Głowacz A., 2019: Geografia. Podręcznik. Szkoła Podstawowa. Klasa 6. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne S.A., Warszawa.
7. Głowacz A., Lechowicz A., Lechowicz M., Stankiewicz P., 2017: Geografia. Podręcznik. Szkoła podstawowa. Klasa 7. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne S.A., Warszawa.
8. Atlas geograficzny Polska kontynenty świat, szkoła podstawowa, klasy 5-8, Nowa Era Sp. z o. o., Warszawa 2018.
9. Atlas geograficzny. Szkoła podstawowa 5-8 klasa. Demart, Warszawa, 2019.
10. Czempiński J.I. 2014: Planeta Pana Boga, *Poznaj Świat*, 9, s. 48-57.
11. Kruczek Z., 2008: Europa. Geografia turystyczna. Proksenia, Kraków, s. 49-56, 71-84.
<http://ksiegarnia.proksenia.pl/pl/p/Europa.-Geografia-turystyczna/75>
12. <https://encyklopedia.pwn.pl>
13. Demianowicz A., 2016: Wczasy po angielsku, *Poznaj Świat*, 12, s. 36-45.
14. Flis J., 1999: Słownik szkolny: terminy geograficzne. WSiP, Warszawa.
15. Gospodarek M., 2013: Gdzie sztuka spotyka naturę, *Poznaj Świat*, 10, s. 18-25.

¹ Jeśli w wykazie literatury nie zostały podane strony, z którymi należy się zapoznać, uczeń powinien przerobić zakres zagadnień podany na każdym etapie konkursu (w przypadku atlasów powinien zapoznać się z mapami, które odnoszą się do wskazanego zakresu zagadnień).

16. Łukaszewska W. Sanocki S., 2019, Zimowy łuk Karpat, *Poznaj Świat*, 1, s. 10-19.
17. Mały rocznik statystyczny GUS 2018. Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, 2018.
<https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5515/1/19/1/maly-rocznik-statystyczny-polski-2018.pdf>, Dział 4: 95-116, Tablice przeglądowe III: 480-491.
18. Sikorski D., 2013, Polska i jej sąsiedzi. *Geografia w Szkole*, 3(66), s. 4-9.
19. Żemła M., 2018: Za łukiem Karpat. *Geografia w Szkole*, 4(70), s. 9-11.

ETAP REJONOWY:

Literatura wskazana w etapie szkolnym oraz:

1. Bunikowska A., 2016: Adwent jak z bajki. *Poznaj Świat*, 12, s. 22-25.
2. Giedz M., 2015: Kraina w kratę. *Poznaj Świat* 7, s. 72-79.
3. Gospodarek M., 2014: Dolomity ponad wszystko. *Poznaj Świat* 6, s. 44-52.
4. Gospodarek M., 2018: Nad Narwią. *Poznaj Świat*, 7, s. 86-87.
5. Jędrzejewski D., 2018: Średni, ale piękny. *Poznaj Świat*, 10, 58-65.
6. Kruczek Z., 2008: Europa. Geografia turystyczna. Proksenia, Kraków, s. 107-117, 129-157, 163-174.
<http://ksiegarnia.proksenia.pl/pl/p/Europa.-Geografia-turystyczna/75>
7. Mały rocznik statystyczny GUS 2018. Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, 2018.
<https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5515/1/19/1/maly-rocznik-statystyczny-polski-2018.pdf>, Dział 4: 95-116, Dział 13: 259-292; Tablice przeglądowe III: 480-491
8. Słobodzin M., 2018, Szwajcaria – alpejski klejnot. *Geografia w Szkole*, 5(70), s. 10-13.

ETAP WOJEWÓDZKI:

Literatura wskazana w etapie szkolnym i rejonowym oraz:

1. Fierla I.(red.), 2011: Polska w Europie zarys geograficzno-ekonomiczny. Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa, s. 114-162, 175-180,
2. Kocaj A., 2017: Nowoczesność polskiego przemysłu. *Geografia w Szkole*, 5(69), s. 10-14.

3. Kołpanowicz M., 2013: Oliwkowożłota Andalużja. *Poznaj Świat*, 8, s. 56-64.
4. Król B., 2018: Uroki karpackich miasteczek. *Poznaj Świat*, 8, s. 84-91.
5. Kruczek Z., 2008: Europa. Geografia turystyczna. Proksenia, Kraków, s. 221-230, 234-243, 249-253, 272-279.
<http://ksiegarnia.proksenia.pl/pl/p/Europa.-Geografia-turystyczna/75>
6. Legieć M., 2014: Idylla na beczce prochu. *Poznaj Świat*, 7-8, s. 14-21.
7. Mały rocznik statystyczny GUS 2018. Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, 2018.
https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5515/1/19/1/maly_rocznik_statystyczny_polski_2018.pdf, , Dział 13: 259-292, Dział 14: 293-313, Dział 15: 314-324, Dział 16: 325-334;
Tablice przeglądowe III: 480-491.
8. Markowska Cerić J., 2013, Życie wśród skał. *Geografia w Szkole*, 3(68), 23-26.
<https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=geografia+w+szkole+%C5%BCycie+w%C5%9Br%C3%B3d+ska%C5%82>
9. Namyślak B., Buchacka M., 2017: Energia w Polsce. *Geografia w Szkole*, 4(69), s. 8-11.
10. Rosiński W., 2013: Dubrownik i piękna Korčula. *Poznaj Świat*, 8, s. 12-20.
11. Żelazowska M., 2016: Miejsce temu winne, *Poznaj Świat*, 5, s. 78-85.
12. Żelazowska M., 2016: Narty po Bałkańsku, *Poznaj Świat*, 11, s. 38-44.